

Het Wallenbeek in de marke Lonneker

Tijdens één van onze tochten door het landelijke gebied van de gemeente Enschede viel ons oog op het prachtige erve het „Wallenbeek”, in de volksmond beter bekend als „t Walnbek”. Verscholen in hoog opgaande bomen staat daar deze eeuwenoude boerderij met haar „boavnkamer” waarvan de muren in vakwerk zijn uitgevoerd.

Het Wallenbeek aan de Wallenbeekweg 20.

Kijken wij nu naar de geschiedenis van dit erve dan valt het op dat het in het „Schattingsregister van 1475”, in 1953 door Drs. A.L. Hulshoff uitgegeven, niet voorkomt. Voor het eerst vinden wij dit erf vermeld in de verpondingslijst van Twente van 1601. Zowel de schatting als de verponding kunnen wij beschouwen als een soort belasting, die door de landheer geheven werd. Alleen als er weer geld nodig was, bijvoorbeeld voor het voeren van oorlogen, werd verponding geheven. Het heffen van verponding vond op zeer onregelde tijden plaats: soms jaren niet, dan weer twee jaren achter elkaar, zoals in 1601 en 1602. Dat het Wallenbeek in 1475 niet wordt genoemd, wil niet zeggen dat het erf in 1475 niet bestaan kan hebben. Misschien

was het niet belastingplichtig bij wijze van uitzondering of om andere oorzaken. Maar waarschijnlijk is dit niet. Omdat het erf in 1475 niet wordt genoemd, mogen wij er van uitgaan dat de „stichting” van dit erf ná 1475 en vóór 1601 plaatsgevonden heeft. In de verpondingslijst van 1601 staat bij het Wallenbeek vermeld: *Wallenbecke, togehovich Caspar van Loen, groth 6 scepel gesei, unnd gift die garve.* „Een klein spul”, zo mogen wij uit deze gegevens concluderen. In 1602 is het niet veel anders: *Wallenbecke groot synde twe mudde bowlandt, een hoymate van een halven dach meyens unduchtich landt up halff gepryseert.*

Niet gewaard

Het Wallenbeek was gelegen in het gebied van de voormalige marke Lonneker. In de verponding van 1602 wordt dit erf genoemd onder *Volgen die kotters unde bysitters der lonnicker marcke voorgesegt*, hetgeen er op duidt dat het Wallenbeek een kotter (katerstede) of „bysitter” in de marke Lonneker geweest moet zijn en geen gewaard erf. Van de gewaar-

de erven, waarvan de namen in het Lonneker markeboek staan vermeld, is bekend dat daarop het recht rustte dat de bewoners op een markevergadering, de „hölting”, mochten verschijnen en daar het stemrecht konden uitoefenen. In 1601 was Caspar van Loen uit Enschede eigenaar van het Wallenbeek.

De ligging van dit erf t.o.v. de andere erven in de Lonnekermarke is enigszins „buiten de route”. Het gebied waarin het Wallenbeek gelegen is moet in vorige eeuwen met uitgestrekte heidevelden, waarin landweren gelegen waren, bedekt geweest zijn. In 1648 is er sprake van een *huis bij Wallenbeeke aen d'Landtweer in Lonneker Marke.*

En nog tot op de dag van vandaag zijn deze landweren, die ook door J.J. van

Deinse zijn beschreven in zijn boek: „Uit het Land van Katoen en Heide”, terug te vinden. Ze liggen er voor een gedeelte nog steeds, deze oude wallen die als verdedigingswerken in de middeleeuwen zijn aangelegd. Vermoedelijk heeft de naam Wallenbeek te maken met deze verdedigingswallen.

Het erf wordt momenteel bewoond door de familie J.A. Averink, landbouwers, Wallenbeekweg 20.

J.W. Berns